

JOOST HEYINK

Proefverlof



ABCOUDE

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK

Proloog

Het is me eerder niet opgevallen.

Afdrukken van een rood visgraatmotief op de witte tegels in de keuken. Mijn Scapinoschoenen.

Walk of fame.

Ik kijk naar beneden en zie dat ik niet meer afgeef. Logisch, na een halfuur is gezond bloed gestold. Wel zie ik bruine korstjes, alsof ik door de hondenstront ben gelopen. Ik glij bijna uit en vraag me af waarom bloed op keukentegels langer vloeibaar blijft.

Ik loop door naar de woonkamer. Het gaat gebeuren. Ik durf.

Hoe snel kun je fundamenteel veranderen? Het was bij mij in een halfuur gebeurd. Hoe beroerd ik me ook voel, ik weet dat de verandering een verrijking is. Alsof ik twee stel hersens heb.

Mijn oude doen het nog, die werken zelfs optimaal en doen hun best me vol te pompen met walging, angst en wegloopneigingen. Heel vertrouwd allemaal. Maar ze zijn niet de baas. Ze keffen wat tegen mijn tweede brein, mijn nieuwe brein, mijn nieuwe superieure brein, zonder enig effect. Ik heb me overgege-

ven, zonder wroeging, me tevreden neergelegd bij wat me overkomt. Een godsgeschenk. Het voelt inderdaad alsof ik dit in mijn eentje nooit zou kunnen doen.

Toegegeven, het lichaam ziet er niet prettig uit, zoals het achterover op de lage tafel ligt, het hoofd over de rand, haren die de grond net raken. De ogen zijn open en kijken naar links. Ik probeer ze met de fluwelen handbeweging die ik van de film ken, te sluiten, maar dat lukt niet. De oogleden zitten vastgeplakt en ik voel mijn vingers over de oogbollen glijden. Nooit geweten dat oogbollen zo stroef zijn.

Het lichaam ligt in een mooie positie voor wat ik moet doen. Ik kan overal goed bij. Ik kijk naar het mes in mijn hand. Geen bijzonder mes, dat is niet nodig, elk mes zou voldoen. Ik ben geen keukenprins, maar ik denk dat dit exemplaar bedoeld is voor het snijden van uien of tomaten. Het lemmet is zo'n vijftien centimeter lang, een beetje gekromd, en heeft wat roestplekjes.

Ik heb besloten dat ik tweeëndertig keer zal steken. Dat lijkt wat overdreven als het om een lichaam gaat dat al een halfuur dood is, maar die ongerijmdheid is nu eenmaal een

essentieel onderdeel van het plan dat mijn nieuwe ik heeft opgesteld.

Nog steeds verwonderd over de rust in mijn hoofd en vooral de moed die ik heb, kies ik een plek voor de eerste penetratie. De buik. Een eenvoudige start, ik zal weinig obstakels tegenkomen. Als ik het mes links naast de navel naar binnen wil duwen, valt het me toch nog tegen. Het duurt even voor het lemmet de polo passeert. Daarna schiet hij door tot het heft tot stilstand komt tegen de buikwand. Ik moet mijn techniek dus iets aanpassen. Er moet meer energie in. Gaandeweg, ik tel mijn handelingen, kom ik er beter in. Onder de navel rechts is nog plaats. Uiteindelijk besluit ik dat ik naar boven moet.

Vroeger kon ik geen bloed zien. Ooit viel ik flauw bij het zien van een cowboyfilm; de held was in zijn buik geschoten en hield zijn darmen met twee handen tegen. Ik werd wakker toen de schoonmakers de lege zaal binnenkwamen. Misselijkheid en schaamte. Ver weg jeukt nu hetzelfde, maar het wordt weggehoond door mijn nieuwe geest. Weerbaar, rationeel, helder, onkwetsbaar.

Ik ben even verrast door het feit dat er bijna geen bloed uit de wonden stroomt, tot ik

me realiseer dat er alleen bloed verschijnt als de pomp het nog doet.

Boven de navel komen de ribben en voor de laatste zes steken moet ik het mes andersom in mijn hand nemen. Je komt er pas langs als je meer kracht zet.

Steken in een lijk, volkomen zinloos. Je zou bijna zeggen: krankzinnig. Dat zou het normaal gesproken ook zijn. Maar niets is vanavond normaal.

Ik veeg met een mouw het zweet van mijn voorhoofd en kijk naar wat ik heb aangericht. Het is een zootje. Ik heb iets gedaan wat ik een uur geleden, en mijn hele leven daarvoor, godsonmogelijk had kunnen doen.

Mijn tweede brein. Ik vraag me af hoe lang dat de baas zal blijven.

Ik ga op de bank zitten, doe mijn ogen dicht, haal drie keer diep adem en bereid me voor op wat er verder komt.

Elk spoor zal naar mij leiden, dat wist ik vanaf het begin. Ik pak mijn mobiele telefoon en bel 112. Als ze komen, ben ik vergeten wat er gebeurd is.

Ik wantrouw psychotherapie, maar het is een feit dat er tijdens een sessie een enkele keer iets terugkomt wat ik was vergeten. Een paar maanden geleden gebeurde dat. Het ging over mijn broer, want het gaat altijd over mijn broer, elke week op donderdagmiddag. Psycholoog Trijn van Benthem peurde, porde en prikte net zo lang in mijn prepuberteit tot er associaties met tranen, bloed en hard gelach achter mijn ogen vandaan kwamen. Tien minuten later waren de beelden en geluiden samengekomen tot een verhaal, een aardige anekdote als je het een ander zou horen vertellen.

Zo ontdekte ik dat het al mis was toen we een jaar of acht waren.

Ik heb iets inspannends gedaan en verlang naar mijn plek op de bank in de woonkamer, naast mijn moeder. De laatste meters over het tuinpad ren ik. Het regent, het is koud en ik probeer de achterdeur van ons huis open te doen. Die zit op slot, ik klop op de ruit. Ik kleum een poos en zie dan het gezicht van mijn broer Peter achter het natte glas. Hij lacht. Ik klop steeds harder en begin te roe-

pen, maar dat maakt Peter alleen maar vrolijker. Ik zwaai wanhopig, hij zwaait terug. Uiteindelijk sla ik met mijn hand door het ruitje. Ik herinner me geen pijn, wel bloed op de deur, langs mijn arm, over mijn nieuwe broek en op de tuintegels. Bij mijn pols komt het eruit, het spuit niet, het stroomt. Beelden van dokters, veel verband, mijn moeder die me op mijn voorhoofd kust, lichte trots als ik mijn verwonding etaleer op school, agressie kan ik niet meer oproepen, gek genoeg.

Dagen of weken later heb ik het mijn broer betaald gezet door een glasscherf in zijn cho-comel te doen. Ik realiseer me nu pas dat de vreemde vorm van zijn onderlip op dit voorval moet zijn terug te voeren.

Mensen die me niet goed kennen, zeggen dat ik op mijn broer lijk. Daar klopt weinig van. Vooruit, er is die kaaklijn, nogal fors en de neus die daarbij wat wegvalt. Alle twee lichtblond in oorsprong, er is verval. En we zijn groot, hoewel ik langer ben, 1,94 meter. Ik koester enige trots op mijn slanke lijf, Peter was de laatste keer dat ik hem zag zeker tien kilo zwaarder dan ik.

Er was ook, ik kan er niet omheen, een ze-

kere gelijkgestemdheid betreffende humor. Het gekke was dat anderen zelden lachten als we een grap maakten, maar ondertussen lagen we zelf met kramp onder de tafel. Dat was toen we twaalf waren. Gaandeweg werd humor een wapen in onze relatie en lachten we nog wel, maar niet meer tegelijk. Nog later was Peter afgezakt naar een uiterst bedenkkelijk humorniveau. Ik lag tien jaar geleden in het ziekenhuis vanwege een liesbreuk. Broer Peter stuurde me – maanden niets van gehoord – een fruitmand met een briefje: ‘Is het uit met Lies?’ Dat niveau.

Het is onze tragiek geweest dat we op alle andere terreinen ingrijpend van elkaar verschillen. Neem de omgang met moeder. Wie ging haar altijd opzoeken toen ze nog aanspreekbaar was?

Geld, ook zoiets. Ik heb geld verdienen altijd van ondergeschikt belang gevonden, het gaat mij om andere dingen. Verdieping, reflectie, ook al levert het geen flikker op. Ik kan een dag achter de geraniums zitten en me ’s avonds rijker voelen dan ’s ochtends. Ooit heb ik dat op een moment van euforie proberen uit te leggen aan Peter, die daarop niets anders in huis had dan het langzaam schud-

den met zijn hoofd met een glimlach waarmee hij me uit pure onmacht probeerde te provoceren. 'Ik geniet ook weleens van de ondergaande zon als ik met een glas whisky in mijn hand op mijn boot zit, maar ik heb de indruk dat jij iets anders bedoelt.'

Op zoveel onbenul ga ik dan niet in.

'Er zit nog veel meer,' zei psycholoog Van Benthem. 'Daar gaan we aan werken.'

Dat zeiden haar voorgangers ook altijd. Van Benthem is betrekkelijk nieuw op de afdeling en heeft zich vol enthousiasme op me gestort.

'Tweelingbroers, interessant,' liet ze zich per ongeluk ontvallen, toen ze me voor het eerst aankeek.

'Niet eeneiig,' zei ik snel.

Ik kreeg de indruk dat ze dat jammer vond.

2

Ik leun achterover en voel de zon in mijn gezicht. Die komt hier tussen vier en halfvijf voorbij, niet langer, het raam in mijn kamer is klein. En als de zon er is, moet ik het ervan nemen, want alleen in april en in oktober laat hij zich zien. De rest van het jaar staat hij te

hoog of te laag. Het is 18 oktober en volgende week heb ik een afspraak met mijn advocaat. De tijd is rijp voor wat eerste schermut-selingen met de baas van mijn residentie en met justitie. Zij beslissen over voortzetting of beëindiging van de samenwerking.

Mr. Jan van Velzen is een merkwaardige man. Hij werd mij indertijd toegewezen; ik had geen geld voor juristen van het vast-goedkaliber.

Drie jaar geleden trof ik hem voor het eerst. Een slungelachtige man van rond de vijftig, beetje krom, met grijs haar over zijn oren, scheiding in het midden. Kleine ogen, vriendelijke lach.

‘Jan van Velzen. Zullen we Jan zeggen?’ Hij keek me stralend aan, ging zitten, opende zijn tas en begon te bladeren.

Ik wilde best Jan zeggen.

‘U bent mijn tweede cliënt,’ zei Van Velzen, ‘ik ben net afgestudeerd.’

Op zo’n pril moment in de kennismakings-fase begin je niet te lachen, maar helemaal verbergen kon ik de oprisping niet. ‘Gefeliciteerd. Ik ben ook een paar keer blijven zitten.’

Van Velzen hoorde het niet of het deed hem niks. Lachend trok hij een papier uit de